

ULİSA

Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Enstitüsü

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE STRATEJİK ARAŞTIRMALAR (ULİSA) ENSTİTÜSÜ

ULİSA DEPREM VE İNSANİ YARDIM ÇALIŞTAYI

Durum Tespiti ve Öneriler

15 Şubat 2023 Çarşamba
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
15 Temmuz Şehitleri Yerleşkesi

GÖÇ & SOSYOLOJİ ÇALIŞMA GRUBU SONUÇ RAPORU

Mart 2023
ANKARA

Göç & Sosyoloji Çalışma Grubu Katılımcıları

Dr. Öğr. Üyesi Ali Zafer SAĞIROĞLU

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Çalışma Grubu Başkanı

Prof. Dr. Ramazan YELKEN

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Halime ÜNAL REŞİTOĞLU

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Yahya AYDIN

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Dr. İbrahim Halil YILMAZ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Arş. Gör. Ramazan ÜNSAL

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Arş. Gör. Mustafa İYİ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

GÖÇ & SOSYOLOJİ ÇALIŞMA GRUBU

1. Durum Tespiti

- Türk toplumu fay üzerinde yaşamının anlamını kavrayacak şekilde zihni, bireysel, toplumsal ve kurumsal bir dönüşüm geçirmelidir. Bu dönüşümler sayesinde depremin ne zaman olacağı değil her an depreme hazır bir durumda olunacağı fikri hâkim olacaktır. Dolayısıyla toplumu bu düşünceye hazır hale getirmek elzemdir.
- Depremin ardından hızlıca eksik ve sorun alanı olarak ön plana çıkan hususlar şunlardır:
 - Güvenli toplanma alanlarının eksikliği. Bu eksikliği giderirken inşa edilen güvenli toplanma alanlarında gündelik rutinin aksamamasına önem verilerek rutini aksatmayacak şekilde inşa edilmelidir.
 - Yapı denetim ve inşaat süreci sadece müteahhitler üzerinde tartışmak değil aynı zamanda bunlara izin veren tüm merciler de dahil edilerek hukuki süreç sürdürülmelidir.
 - Bu afet sürecinde ciddi bir koordinasyon eksikliği olduğu ortaya çıkmıştır. Bunu aşabilmek adına üçlü bir mekanizma hayatın her safhasında işletilmelidir. Planlama, Koordinasyon ve Uygulama.
 - Kolluk kuvvetinin her şartta insanların can ve mal güvenliğini sağlamak için alanda olması gerekliliğine göre kolluk güçlerine yönelik eğitimler düzenli olarak yapılmalıdır. Bu kapsamda kolluk güçlerinin afet bölgelerinde nasıl çalışacağı bilgilendirilmeli, alana hızlı intikal ve güvenliği sağlamak gibi konularda eğitimler yapılmalıdır.
 - Bireysel anlamda kendi mahallemizde, kendi apartmanımızda sivil müdahale planları geliştirmenin önemli olduğu ortaya çıkmıştır.
- Detaylı öneriler ise aşağıda dört tema altında sunulmuştur. Bu temalar Güvenlik, Kentleşme ve Planlama, Göç ve Eğitim'dir.

2. Acil, Kısa, Orta ve Uzun Vadeli Çözüm Önerileri

Toplumsal normalleşme süreçlerine bir an önce dönülmesi gerekir. Bunun için eğitimden barınmaya, sağlıktan çalışma hayatına süreçlerin bölgede iyileştirilerek normal hayatın inşa edilmesi.

2.1. Güvenlik

- Hızlı ve etkin mücadele için AFET Bakanlığının kurulması.
- Erken ulusal uyarı sistemi oluşturulması.

- Türkiye genelinde arama kurtarma ekiplerinin ulusal kriterlere uygun olarak akredite olmasının hızlı bir şekilde sağlanması.
- Arama kurtarma çalışmalarını yürütecek resmi ve sivil kurumların koordinasyonunu sağlayacak merkezi ve yereli de kapsayacak bir sistemin oluşturulması.
- Yardımların sistemli ve dengeli dağıtılması için yerel bir sistemin oluşturulması.
- Gönüllülerin verimli ve sistemli yönlendirilmesinin yapılması ve yönetilmesi.
- Afet merkezli gönüllülük çalışmalarının özendirilmesi.
- Aile birliğinin ve miras hukukunun ve diğer resmi işlemlerin yapılabilmesi için enkazdan sağ veya ölü çıkarılanların kimliklendirilme sürecinin öncelenmesi,
- Deprem sonrası süreçte mal ve can güvenliğinin sağlanması için kolluk güçlerinin alana hızlı erişiminin sağlanması ve uzun vadede afet bölgelerine yönelik polislik stratejileri geliştirilmesi, kurum içi gerekli eğitimlerin verilmesi.
- Deprem sonrası suçların hızlı bir şekilde kayıt altına alınması için sistem kurulması ve bölgede depremden kaynaklı suç oranlarında artış olup olmadığının belirlenerek bölgeye yönelik suç önleyici programların geliştirilmesi.
- Deprem sonrası kısa süreliğine örgütlü suçlar (organ kaçaklığı, çocuk kaçaklığı gibi) meydana gelebileceği için güvenlik önlemlerinin hızlı şekilde alınması.
- Deprem sonrası linç ve çatışma ortamının önüne geçilmesi için kolluk kuvvetlerinin görev ve sorumluluklarının özenle yerine getirilmesinin sağlanması.
- Dezavantajlı gruplara yönelik koruma bariyerlerinin geliştirilmesi.

2.2. Kentleşme ve Planlama

- Bağımsız ve şeffaf yapı denetim sisteminin öncelenmesi.
- Deprem hafızası ve kültürel hafızayı diri tutmak.
- Afet hafızasını diri tutmak için kentlerde müze veya benzeri anıtsal alanlar inşa etmek. Her kentte yıkılmış olan ve çok can kaybının olduğu simge binaların gerekli arama kurtarma işlemleri yapıldıktan sonra olduğu gibi bırakılması.
- Dizi, film veya belgesellerin yapılması.
- Yıkılan kentlerin yeniden planlanması konusunda bilimsel ilkelere uygun bir şekilde yeniden inşa edilmesi. Mimari yapılaşmada kültürel endişelerin ekonomik kaygılardan öncelikli olmalıdır.
- Sanayi ve iş adamlarının ekonomiyi canlandırmak için bölgeye yatırım yapması için teşvik edilmesi.
- Restorasyonda şehir mimarisini, dokusunu ve kültürünü bozmadan inşa etmek.

- Mahalle kültürünü sürdürebilmek ve dayanışma ilişkilerini güçlendirmek için yatay yapılaşmanın öncelenmesi. Bu durum olası benzer afetlerde müdahaleyi ve dayanışmayı da kolaylaştıracaktır.
- Yaşam tarzı ve bölgenin sosyo-ekonomik ve kültürel dokusuna uygun bir yapılaşmanın öncelenmesi.
- Türkiye'nin tamamında afeti merkeze alarak (yangın, sel, deprem vb.) kentsel dönüşüm veya şehrin ihyası seferberliğinin başlatılması.
- Mevcut demografinin bozulmaması ve sosyo-kültürel zenginliğin kaybedilmemesi için 99 depreminde örneğini yaşadığımız gibi "Sakarya'yı seviyorum, Sakarya'yı terk etmiyorum" gibi kampanyalarla şehre geri dönüşü önceleyen politikaların geliştirilmesi.
- Çocukların ve kadınların güvenliği için özel/mahrem alanlar inşa etmek.
- Bina hafızaları olmalı, bina haritaları oluşmalı.
- Detaylı yapı denetimin ücretsiz yapılması

2.3. Göç

- Geri dönüşe yönelik politikalar geliştirmek. Afet bölgesinde tarımsal desteklerde bulunmak. Bölgedeki ekonomiyi geliştirmek için destekler verilebilir. Ayrıca devlet destekleri olan maddi destekler devlet tarafından geri dönüşü teşvik edici şekilde şartlar sunmak.
- Yardım bağımlılığını azaltmak için depremzedelerin işgücüne katılımı için meslek edindirme benzeri alanda politikaların geliştirilmesi.
- Yoksulluğun daha da derinleşmemesi için politikaların geliştirilmesi.
- Yoksullara yönelik psiko-sosyal desteğin uzun vadeli ve tek tip olmayarak farklı gruplara yönelik özel politikalar geliştirmek.
- Bölgedeki yabancı uyruklulara yönelik özelleştirilmiş politikalar oluşturulmalıdır. Güvenlik ve uyum politikaları arasında dikkatli bir denge oluşturulmalıdır.
- Göçmen gruplarına yönelik dezenformasyon, linç, ayrımcılık gibi tutum ve davranışlar yetkin biçimde takip edilmeli ve engellenmelidir.
- Güney sınırlarından Türkiye'ye düzensiz göç hareketlilikleri artış gösterebilir. Bu bölgedeki insanların desteklenmemesi göç hareketliliklerinin artmasına neden olabilir.

2.4. Eğitim

- Üniversitelerin normalleştirme, sosyalleşme ve rehabilitasyon merkezi yönü nedeniyle örgün eğitime devam etmesi sağlanmalı. KYK yurtlarının mahremiyet ve güvenlik sorunları nedeniyle uzun süre yaşam alanı olarak tercih edilmemeli.

- Tüm eğitim kademelerinde hem teorik hem uygulamalı afet bilinci eğitimlerinin verilmesi için gerekli eğitim modüllerinin geliştirilmesi.
- Müfredata afet eğitimini okul öncesinden başlayarak eklemek (MEB ve YÖK sürece dahil edilerek). Güvenli yaşama dair bilinçlendirme yapılmalı.
- Depremden etkilenen bölge üniversitelerinde görevli akademisyenlerin gündelik hayatlarındaki tekrar düzene koyabilmeleri için gönüllü olan akademisyenler çevre illerdeki üniversitelerde görevlendirmeleri yapılarak ders vermeleri ve akademik çalışmalarını sürdürmeleri sağlanabilir.
- Çadırlarda ve konteyner kentlerde travma sonrası dönemler için sosyoloji, psikoloji ve sosyal hizmet uzmanları görevlendirilmeli.
- Depremzede çocukların ve gençlerin eğitime katılımlarının öncelenmesi. Depremzede çocukların okul başarılarının ve devamlılığın takip edilmesi.
- İkili Eğitime geçilebilir.
- Özel öğrencileri, İşitme engelli, görme engelli öğrencilere yönelik tedbirler alınmalı ve eğitimlerine devam edebilmeleri için uygun koşullar geliştirilmeli.
- Afet sosyolojisi alan araştırmalarını geliştirmek ve bilimsel araştırmaları teşvik etmek. Afet alanında teşvikler geliştirmek ve lisansüstü çalışmalar yapmak. Teşvik bursları oluşturmak. YÖK öncelikli teşvik alanı oluşturmak.
- Öğretmenlerin afete yönelik profesyonel olarak hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerin gerçekleşmesi.
- Afet tatbikatların daha verimli olacak şekilde küçük atölye çalışmaları şekilde yerel anlamda yapılabilir. Apartman, site, mahalle vb. düzeyinde hazırlık çalışmaları yapmak.

